

www.ketab.ir

گفتاری در باب

مؤلف: حضرت آیت الله العظمی خامنه ای (مدظله العالی)

دفتر نشر آراء و سیاست اسلامی - تهران ۱۳۸۳

www.ketab.ir

سرشناسه : خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ -
عنوان و نام پدیدآور: گفتاری در باب صبر.
مشخصات نشر: تهران: انتشارات انقلاب اسلامی (وابسته به مؤسسه‌ی پژوهشی فرهنگی انقلاب
اسلامی)، ۱۳۹۹.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۲۱۸-۹۷-۵
یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع: خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - -- دیدگاه صبر
شناسه‌ی افزوده: مؤسسه‌ی پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی. دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله
العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی). انتشارات انقلاب اسلامی
رده‌بندی کنگره: ۹۱۳۹۹ ب ۲ خ / ۸۵۲ / ۱۰۲ BP
رده‌بندی دیویی: ۱۸ / ۲۹۷
شماره‌ی کتابشناسی ملی: ۴۶۹۹۶۶۰

دفتر نشری در سیب
بند حضرت ایمنه

۱۳۸۳

مؤلف: حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای (مدظله العالی)

ناشر: انتشارات انقلاب اسلامی

(وابسته به مؤسسه‌ی پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی)

چاپ ششم: پاییز ۱۴۰۳

شمارگان: ۷۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۲۱۸-۹۷-۵

نشانی: تهران، خیابان جمهوری اسلامی، خیابان فلسطین جنوبی، خیابان شهید صالحی، شماره‌ی ۲۶

مرکز پخش: ۰۲۱۶۶۴۰۵۱۰۰

فروشگاه مشهد: ۰۵۱۳۲۲۸۱۲۲۵-۷

فروشگاه قم: ۰۲۵۳۷۷۰۲۸۵۲

تارنما: [http:// KhameneiBook.ir](http://KhameneiBook.ir)

پست الکترونیکی: Info@Book-khamenei.ir

سامانه پیام کوتاه: ۱۰۰۰ ۲۰ ۱۲۰

مقدمه

حضرت آیت الله العظمیٰ خامنه‌ای (مدظله العالی) اوایل دهه‌ی پنجاه، مسجد کرامت مشهد را پایگاهی برای فتاوی‌های دینی و انقلابی خود قرار داده بودند و ضمن اقامه‌ی نماز جماعت شبانه‌سازان از نماز در قالب شرح آیات و روایات منتخب به بیان معارف اسلامی میپرداختند.

از جمله در زمستان سال ۵۲ مصادف با اواخر سال ۱۳۹۳ و اوایل سال ۱۳۹۴ هجری قمری به شرح حدیث مکارم الانبیا که در آن به ده ویژگی پیامبران اشاره شده، پرداختند. معظّم‌له ضمن تبیین این صفات، اهتمام ویژه‌ای به زدودن برداشتهای غلط از این معارف اساسی، در اذهان مخاطبان عمدتاً جوان خود داشتند، گویانکه به واقع بازتعریف این صفات با رویکرد انقلابی که در بطن این مفاهیم وجود داشت، جوانان انقلابی را در مسیر مبارزات اسلامی عمیق‌تر و راسخ‌تر مینمود. یکی از این صفات که در متن روایت شریف به عنوان سؤمین صفت بیان شده «صبر» است.

مفهوم «صبر» از مفاهیمی بود که مورد برداشتهای غلط قرار گرفته بود. معظّم‌له در ابتدای این بحث شجاعانه و البته با اشاره و کنایه، بیان میکنند که جامعه‌ی امروز ما تحت سلطه‌ی ستمگران است و فهم غلط از

مفهوم صبر، باعث شده است با بی تحرکی نسبت به ستمهای آنان، مجال بیشتری برای ظالمان فراهم آید.

«وقتی به ملتی فقیر و عقب مانده که دستخوش هرگونه نابسامانی و پریشانی است یا به مردمی مظلوم که دچار هزاران ستم و نامردمی اند یا به جامعه‌ای که با فساد اخلاق و فقر سجایای انسانی روبرو است و یا هر فرد یا جمعی که به صورتی در منجلاب بدبختی‌ها و سیه‌روزی‌ها غوطه‌ور است، گفتا شود صبر کنید، اولین نتیجه‌ای که از این موعظه گرفته میشود آن است که شربت تلخ و مهلک شرایط رویاروی، برای آنان قابل تحمل گشته؛ نه فقط در عهد: گرگون کردن وضع و تدارک نجات خویش بر نمی‌آیند بلکه با یادآوری پدایش موهومی که براین بی تفاوتی و خونسردی مقرر شده است از وضع خود خرسند رخشنود نیز بوده، آن را فوزی عظیم می‌پندارند.

پیدا است که رواج چنین وجهه‌ای در چنان جامعه‌ای تا چه اندازه به سود طبقات سودجو و ظالم و به زیان طبقات جورکش و مظلوم است»^۱. ایشان چنین برداشتی از «صبر» را «بی‌قا مخالف معارف قرآنی و روایی در این زمینه میدانند که براساس آن، «صبر» به اهرمی تبدیل میشود که سنگین‌ترین موانع و بزرگ‌ترین مشکلات را سهولت و توأم با نتیجه‌گیری صددرصد مثبت، برطرف می‌سازد و در یک جامعه بی بدبخت، کلید همه‌ی خوشبختی‌ها و سپیدبختی‌ها به شمار می‌آید»^۲.

از این رو صبر - به مثابه‌ی یکی از فضایل اخلاقی - در نظر ایشان این‌گونه تعریف میگردد: «مقاومت آدمی در راه تکامل، در برابر انگیزه‌های شرافرین، فساد آفرین و انحطاط آفرین»^۳ و این تعریف با بهره‌گیری از مثال کوهنوردی که با هدف فتح قله، قدم در راه کمال می‌گذارد، شرح میشود.

۱. صفحه‌ی ۴ کتاب حاضر.

۲. صفحه‌ی ۴ کتاب حاضر.

۳. صفحه‌ی ۶ کتاب حاضر.

از نکات جالب توجه دیگر در این کتاب، تعریضهای صریح به شاه ستمگرو خونریز پهلوی در دوران خفقان دهه‌ی ۵۰، و دعوت مخاطبان به بیان مفاسد آن دستگاه ظالم است:

«باید صبر کرد، یعنی از برق نگاه تند و خشم‌بار ستمگری که فساد و طغیانش ملتی را به فساد و انحطاط کشانیده و قهر و اعتراض بر او را بر همه‌کس لازم ساخته، هراس به دل راه نداد و طشت رسوایی او را از بام بلند این وظیفه‌ی انسانی به زیر افکند.»^۱

معظم‌آله با شرح سه قسم صبر - یعنی صبر بر انجام واجبات، و صبر در برابر انجام معصیت، و صبر هنگام مصیبت - با استفاده از معارف دینی و شواهد تاریخی براهمیت بیشتر قسم دوم تأکید میکنند.

ایشان قسم سوم - یعنی صبر در هنگام مصیبت - را به دو نوع تقسیم میکنند: صبر در برابر مصیبت‌های اختیاری و غیر اختیاری. و اینگونه شرح میدهند که مصیبت‌های اختیاری، مشکلاتی است که به سبب انتخاب شخص و قرار گرفتن در مسیر مبارزه و حرکت در راه آن یا بیش می‌آید.

در ادامه ایشان با تعریض به افراد عاقبت طلب که به گوشه‌ای خزیده و مبارزه را کنار گذاشته‌اند، و با بیان روش تقویت این نوع صبر در برابر مصیبت، این بخش را به پایان می‌برند.

بخش پایانی کتاب نیز به آثار و فواید دنیوی صبر اختصاص دارد که با مثالهایی تاریخی، انگیزه‌ی لازم برای تحمل مشکلات و سختی‌ها را در مخاطب تقویت میکند.

کتاب گفتاری در باب صبر مشتمل بر پنج نوبت از جلسات مسجد کرامت است که بنا بر اسناد ساواک از تاریخ ۱۳۵۲/۱۱/۲ آغاز شده است. متن پیاده شده‌ی این جلسات در سال ۱۳۵۴ با بازنویسی و تنظیم حضرت

آیت الله العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) و با کارسازی مبارز مجاهد مرحوم سید حسین نیری تهرانی توسط نشر غدیر به چاپ رسیده و پس از پیروزی انقلاب بارها توسط دفتر نشر فرهنگ اسلامی منتشر شده است. آن چنان که در مقدمه‌ی چاپ اول آن آمده مؤلف معظم بنا داشتند مفاهیم مندرج در این سلسله جلسات و برخی مفاهیم دیگر را در قالب کتب سهل الوصول به دست چاپ بسپرنند که شرایط بعدی مانع از این مهم می‌گردد. مؤتسه‌ی انقلاب اسلامی ان شاء الله با دسترسی به نوارهای صوتی جلسات مذکور، پس از انتشار این مجلد، مباحث موجود از آن جلسات را در قالب مناسبی آماده و در دسترس علاقه‌مندان قرار خواهد داد.

و من الله التوفیق

فهرست مطالب

- ۳..... برداشت عامیانه از صبر
- ۴..... نظری کلی به مدارک صبر
- ۶..... مفهوم اجمالی صبر
- ۸..... اهمیت صبر از نظر روایات
- ۹..... حدیث اول
- ۱۳..... حدیث دوم
- ۱۴..... موضع صبر در مجموعه ی قوانین اسلام
- ۱۸..... میدانهای صبر
- ۲۰..... [اقسام صبر]
- ۲۲..... ۱. صبر بر انجام تکالیف (طاعت)
- ۲۷..... صبر بر طاعت در زندگی ائمه (علیهم السلام)
- ۲۸..... نظری به قرآن
- ۲۹..... ۲. صبر در برابر معصیت
- ۳۲..... اهمیت صبر در برابر معصیت
- ۳۳..... نمونه ای از تاریخ
- ۳۷..... نمونه هایی دیگر
- ۳۸..... نظری به روایات
- ۴۴..... ۳. صبر در برابر حوادث ناگوار (مصیبت)
- ۴۸..... صبر در مصیبت های اختیاری

- ۵۲..... راه‌های تلقین این شاخه از صبر
- ۵۴..... آثار و فواید صبر
- ۵۵..... الف) پایداری و پیروزی
- ۵۶..... [پاسخ به یک شبهه]
- ۶۰..... ب) آثار فردی و روانی صبر
- ۶۰..... ۱. پیدایش روح شکست‌ناپذیری
- ۶۴..... ۲. بروز خصلتهای نیک و نهان
- ۶۵..... ۳. توجه و اتکاء بیشتر به خدا
- ۶۷..... نمایه